

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
78-16

meddelad i Stockholm den 21 oktober 2016

KLAGANDE

AA

Ombud: BB
Scientific Engineering QED
Onkel Adamsgatan 9
582 35 Linköping

MOTPART

Datainspektionen
Box 8114
104 20 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 15 december 2015 i mål nr 1369-15

SAKEN

Kameraövervakning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Det krävs tillstånd enligt kameraövervakningslagen (2013:460) för att en övervakningskamera ska få vara uppsatt så att den kan riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde. Med övervakningskamera avses bl.a. en kamera som är uppsatt så att den, utan att manövreras på platsen, kan användas för personövervakning.

Dok.Id 173125

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

AA ansökte hos länsstyrelsen om tillstånd att få bedriva kameraövervakning med en kamera som skulle monteras på en drönare, dvs. ett obemannat luftfartyg. Kameran skulle användas för stillbildsfotografering i hans enskilda firma vars verksamhet bestod i att på uppdrag av kunder dokumentera byggnader och områden från luften. Via videolänk kunde han se det som kameran såg och styra den från marken med radiosändare. Hans kunder önskade att det inte skulle finnas med personer på bilderna.

Länsstyrelsen fann att kameran var tillståndspliktig och avslog ansökan med hänvisning till att behovet av kameraövervakning inte vägde tyngre än integritetsintresset.

AA överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som upphävde det. Förvaltningsrätten ansåg att kameran inte utgjorde en övervakningskamera i lagens mening. Domstolen fann att kameran inte var uppsatt och att den kunde manövreras på platsen.

Datainspektionen överklagade domen till kammarrätten, som ansåg att kameran utgjorde en övervakningskamera som krävde tillstånd. Kammarrätten fann att kamerans varaktiga placering på drönaren gjorde att den fick anses uppsatt i lagens mening. Kameran ansågs vidare vara hanterad från en annan plats än där den var placerad och kunde därför inte anses vara manövrerad på platsen. Utifrån det angivna användningsområdet skulle kameran i många fall vara riktad mot platser dit allmänheten har tillträde. Kameran uppfyllde därför samtliga förutsättningar för en tillståndspliktig övervakningskamera. Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens dom och visade målet åter till förvaltningsrätten för fortsatt prövning av frågan om tillstånd till kameraövervakning.

YRKANDEN M.M.

AA överklagar kammarrättens dom och anför bl.a. följande.

Kameran sitter fast på drönaren med en gummisnodd och plockas bort mellan flygningarna. Den är därför inte varaktigt uppsatt. Kameran manövreras fortlöpande på platsen, han tar t.ex. varje fotografi. Han har tillstånd från Transportstyrelsen att flyga drönaren. Tillståndet innebär bl.a. en maximal flyghöjd på 120 meter samt att drönaren hela tiden ska vara väl synlig utan optiska hjälpmedel, vilket innebär att det maximala avståndet mellan drönaren och operatören är cirka 150 meter. Flygtiden uppgår till 6–10 minuter. Syftet är inte att övervaka personer. Kameran kan inte heller användas för personövervakning. Transportstyrelsen har föreskrivit att minsta säkerhetsavstånd mellan drönare och personer är 50 meter. Kameran har en pixeltäthet som inte medger att personer identifieras på det avståndet. I vart fall är kameran undantagen från tillståndsplikt enligt 10 § första stycket 1 kameraövervakningslagen.

Datainspektionen anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande.

Det rör sig om återkommande fotografering i yrkesmässig verksamhet som ska bedrivas över tid. Kameran är därför uppsatt i lagens mening. En kameraförsedd drönare är separerad från den som manövrerar utrustningen och kan inte likställas med en handhållen kamera.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

Huvudfrågan i målet är om en kamera som är monterad på en drönare är en övervakningskamera.

Rättslig reglering

Syftet med kameraövervakningslagen är enligt 1 § att tillgodose behovet av kameraövervakning för berättigade ändamål samtidigt som enskilda skyddas mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten.

I 2 § föreskrivs att med övervakningskamera avses TV-kameror, andra optisk-elektroniska instrument och därmed jämförbara utrustningar som är uppsatta så att de, utan att manövreras på platsen, kan användas för personövervakning.

Enligt 8 § krävs tillstånd till kameraövervakning för att en övervakningskamera ska få vara uppsatt så att den kan riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde.

I 10 § första stycket 1 finns bestämmelser om undantag från tillståndsplikten vid övervakning som hänför sig till säkerheten i trafiken eller arbetsmiljön.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Är det fråga om en övervakningskamera?

En kamera är en övervakningskamera om den är uppsatt så att den, utan att manövreras på platsen, kan användas för personövervakning. Denna definition har varit väsentligen oförändrad sedan bestämmelser om övervakningskameror infördes 1977.

En första fråga är om en kamera som monteras på en drönare kan anses vara ”uppsatt”.

En övervakningskamera är oftast mera permanent fästad på t.ex. en vägg eller en stolpe för att övervaka ett visst avgränsat geografiskt område. Den aktuella bestämmelsen tar emellertid inte sikte endast på sådana fasta anordningar (jfr prop. 1975/76:194 s. 21). Även en kamera som fästs på ett rörligt objekt kan enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening vara att anse som uppsatt på sådant

Mål nr
78-16

sätt som kameraövervakningslagen förutsätter. En kamera som helt tillfälligt monteras på detta sätt kan dock knappast anses vara uppsatt. Det bör fordras att placeringen har en viss varaktighet för att kameran ska omfattas av lagens tillämpningsområde (se prop. 2012/13:115 s. 26).

En kamera som monteras på en drönare kan således vara uppsatt och detta gäller även om den monteras bort efter varje flygning. Av de uppgifter AA lämnat framgår att kameran återkommande kommer att fästas på drönaren. Kameran måste därför anses vara uppsatt i lagens mening.

Nästa fråga är då om kameran kan användas ”utan att manövreras på platsen”. Med detta avses att den fortlöpande hanteras från en plats som är klart åtskild från den där kameran är uppsatt. Detta innebär att lagen inte är tillämplig på handhållna kameror (jfr prop. 1975/76:194 s. 21 och prop. 2012/13:115 s. 26).

Kameran på drönaren kommer att fotografera från luften men styras och även i övrigt hanteras från marken. Hanteringen kommer således att ske från en plats som är klart åtskild från den där kameran är uppsatt. Den manövreras därmed inte på platsen.

Slutligen måste avgöras om kameran är uppsatt så att den ”kan användas för personövervakning”. Vid den bedömningen är det utan betydelse vad som är syftet med användningen och om kameran rent faktiskt används för personövervakning; det avgörande är om den kan användas för sådan övervakning. Med personövervakning avses att kameran möjliggör identifiering av enskilda personer (prop. 2012/13:115 s. 27).

AA har anfört att han på grund av Transportstyrelsens föreskrifter är skyldig att hålla ett säkerhetsavstånd om minst 50 meter mellan drönaren och närmaste person och att kameran inte medger att enskilda personer identifieras på det avståndet. Som framgått är det dock inte hur kameran faktiskt används som är det avgörande. Eftersom kameran är uppsatt på ett rörligt föremål, och således inte ständigt är placerad på en sådan plats att personidentifiering omöjliggörs, kan den användas för personövervakning.

Kameran utgör därmed en sådan övervakningskamera som avses i 2 § kameraövervakningslagen.

Är kameran tillståndspliktig?

Kameran kommer att riktas mot platser dit allmänheten har tillträde. Den är därmed tillståndspliktig enligt 8 § kameraövervakningslagen. Undantagsregleringen i 10 § första stycket 1 är inte tillämplig.

Högsta förvaltningsdomstolen finner därför, i likhet med kammarrätten, att målet ska visas åter till förvaltningsrätten för fortsatt prövning av frågan om tillstånd till kameraövervakning. Överklagandet ska således avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Karin Almgren, Kristina Ståhl, Per Classon och Mari Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emily Alfvén Nickson.

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 23 april 2015 i mål nr 2020-15

Länsstyrelsen Östergötlands beslut den 25 februari 2015, diariernr 211.10621-14